

DERS 3

“Bingolaşmak”: Etnik ve Dinsel Temelli Ayrımcılık*

KAZANIMLAR:

1. Asimilasyon kavramını bilir ve asimilasyonun farklı şiddet biçimleri ile gerçekleştirilebildiğini kavrar.
2. Dünyadaki ve Türkiye’deki asimilasyon örnekleriyle ilgili bilgi edinir ve yorum yapar.

SÜRE: 90 dakika

ÖN HAZIRLIK: Büyük bir kâğıda 1. Etkinlik’te verilen tartışma sorularını yazın.

www.secbir.org adresinde yer alan aşağıdaki videoları hazırlayın:

Bingo Animasyonu.

Vahşi Batı’nın Gerçekleri dizisinden bir kesit.

Çit filminden kesitler.

İki Tutam Saç – Dersim’in Kayıp Kızları belgeseli üzerine NTV “Canlı Gaste” programı yayını.

İLGİLİ DERSLER: Tarih, Sosyoloji.

(*) Dersi geliştirenler: Mutlu Öztürk, Melisa Çakmak.

SÜREÇ:

1. Etkinlik (20 dk.)

Öğrencilere “Bingo” isimli animasyonu izletin ve sırasıyla aşağıdaki soruları sorun. Farklı öğrencilere söz hakkı vererek videonun analizini yapın. (Bu analizi soruların tümünü küçük gruplarda tartıştıranarak da yapabilirsiniz.)

- Bu videoda ne anlatılıyor?
- Videodaki kişiyi “Bingo” yapmak için hangi yöntemler kullanılıyor?
- İzlerken neler hissettiniz?
- Bu videodaki kişi hangi amaç uğruna “bingolaştırılıyor” olabilir? Bu amaç meşru ya da haklı görülebilir mi?
- Yönetmenin bu filmi hazırlama amacı ne olabilir?

ÖĞRETMENE NOT 1: “Bingo” animasyonunda, kendisine “Bingo the Clowno” (Palyaço Bingo) olduğu kabul ettirmeye çalışılan bir karakterin dönüşüm süreci anlatılıyor. Bu karaktere Palyaço Bingo olduğu farklı yöntemlere başvurularak kabul ettirmeye çalışılıyor. Bu karakter en sonunda Palyaço Bingo olduğunu kabul ediyor. Dış sesin, en sonunda “Next” (sıradaki) demesi, başka karakterler için de benzer bir sürecin izleneceğini düşündürüyor. Hangi amaç için, ana karaktere Palyaço Bingo olduğunun kabul ettirmek istendiği ise söylenmiyor.

“Bingo” animasyonunda, bir kişiye başka bir kimliğin zorla dayatılarak kendi kimliğinin yok edilmesinin –ki bu asimilasyon kavramı ile tanımlanır– sürecini izliyoruz. Asimilasyonun hangi yöntemler ile gerçekleştiğine baktığımızda ise, farklı şiddet biçimlerine başvurulduğunu görüyoruz.

Hem büyük erkek hem de küçük kız karakterler, ana karaktere Palyaço Bingo olduğunu kabul etmediğinde bağırarak (sözel şiddet) ve yine küçük kız, büyük adamın palyaço olma yolundaki ilerlemeyi izlemek için geldiğini karaktere söyleyerek (duygusal şiddet) onu korkutuyor. Ayrıca ellerinde paralar olan karakter, maddi güce ancak Palyaço Bingo olduğunu kabul ederse ulaşabileceğini (ekonomik şiddet) ima ediyor. Ana karakter, Palyaço Bingo olduğunu bu karakter ile konuşması sonucunda kabul ediyor. Platformun çevresindeki ekranlarda Palyaço Bingo yazılı görseller (sembolik şiddet) sürekli dönüyor. Ama ana karaktere, Palyaço Bingo olduğunu kabul etmesi için hiçbir şekilde fiziksel şiddet uygulanmıyor.

Soruların cevaplarını tartıştıktan sonra tahtaya aşağıdaki gibi bir tablo çizip öğrencilerle birlikte doldurun. Bu tablo yukarıdaki tartışma sorularını özetlemenizi sağlayacak ve devam etkinliklerinde de aynı tabloyu kullanacaksınız.

Görsel	Ne Anlatılıyor?	Nasıl?/Hangi Yöntemler Kullanılıyor?	Duygu?	Amaç?	Meşruiyet/Haklılık
Bingo					

Öğrencilerle birlikte oluşturduğunuz tabloyu, Öğretmene Not 1'deki bilgileri de kullanarak özetleyin. Özetinizde, “görseldeki karaktere ‘Bingo’ kimliğinin dayatıldığını ve bu dayatmanın hiçbir fiziksel şiddet kullanılmadan yapıldığını” mutlaka vurgulayın.

2. Etkinlik (40 dk.)

Öğrencileri küçük gruplara ayırın. Dünyanın birbirinden çok uzak ve farklı iki yerinde; Amerika ve Avustralya’da geçen “Vahşi Batı’nın Gerçekleri” adlı dizi ve “Çit” adlı film kesitler izleyecekleri bilgisini verin. Bingo animasyonu için kullanılan tartışma sorularının bu videolar için de kullanılacağını ve izlerken bu sorular üzerine düşünmeleri gerektiğini hatırlatın. Daha açıklayıcı olması için aşağıdaki soru kâğıtlarını da öğrencilere dağıtın. Ayrıca, öğrencilerin bu iki görseli izlerken “Bingo” animasyonu ile benzerlikleri ve farklılıkları üzerine de düşüncelerini isteyin ve tartışma sorularının yazılı olduğu kâğıda 4. soruyu ekleyin.

TARTIŞMA SORULARI

1. İzlediğiniz videolarda ne, nasıl anlatılıyor? Hangi yöntemler ile istenilen sonuca ulaşıyor?
2. İzlediğiniz videolar size hangi duyguyu hissettirdi? Neden?
3. Videolarda izlediğiniz şeyler hangi amaç uğruna gerçekleştiriliyor? Bu amaç meşru ya da haklı görülebilir mi? Hangi koşullarda, ne tür gerekçeler ile meşru görülebilir?
4. Bu videolarda “Bingo” animasyonu ile benzer ve farklı olan neler var?

Videolar izlendikten sonra tahtadaki tabloya diğer iki film için satırlar ekleyerek grup çalışmasını başlatın. Çalışma bittikten sonra ise her grubun sözcüsünden cevaplarını paylaşmasını isteyin. Cevaplar alındıkça tahtadaki tabloyu doldurmaya devam edin.

Görsel	Ne Anlatılıyor?	Nasıl?/Hangi Yöntemler kullanılıyor?	Duygu?	Amaç?	Meşruiyet/Haklılık
Bingo					
Vahşi Batı'nın Gerçekleri					
Çit					

Her soru için farklı bir grubun sözcüsüne ilk sözü vererek gruplardaki tartışmaların paylaşılmasını sağlayın. Bir soru ile ilgili ilk söz verdiğiniz grubun paylaşımından sonra, tekrarı önlemek ve zaman kazanmak amacıyla, diğer gruplara yalnızca ilk gruptan farklı söylemek istedikleri şeyler olup olmadığını sorarak düşüncelerini alın.

ÖĞRETMENE NOT 2: Into the West (Vahşi Batı'nın Gerçekleri), yönetici yapımcılığını Steven Spielberg'in üstlendiği, her bölümün ayrı bir yönetmen tarafından çekildiği, 2005 yapımı, 6 bölümlük bir dizidir. 1879 yılında Amerika'da geçen "Vahşi Batı'nın Gerçekleri", ailelerinden alınarak yatılı okula getirilen ve daha sonra beyaz ailelere evlatlık verilecek olan Kızılderili bir çocuğun hikâyesini anlatıyor. Çocuklar yetimhanenin önünde sıraya diziliyor ve Kızılderili kimliklerine ait nesnelere üzerlerinden alınıyor. Beyaz insanların isimlerinin yazılı olduğu tahtadan kendilerine isim seçmeleri isteniyor ve isimlikleri boyunlarına asılıyor. Yeni kıyafetler veriliyor ve saçları kesiliyor.

1931 yılı Avusturyasında geçen, yönetmenliğini Phillip Noyce'un yaptığı "Çit" filmi ise, babaları beyaz anneleri siyah olan "melez" çocuklara yasal bir metne dayanarak zorla el konulmasını işliyor. Bir beyaz adam bir grup kadına, melez olan bu çocukların siyah kalmalarına izin verilmeyecek beyaz ırkın içerisinde eritilmesi gerektiğini söylüyor. Melez çocukların beyaz insanlar ile evlenmelerinin sağlanması yoluyla siyah ırkın beyazlaştırılmasının mümkün olduğunu savunuyor. Melez çocukların ailelerinden alınarak kamplara yerleştirildiklerini ve bu kamplarda medeniyetin imkânlarından yararlanmalarının sağlandığını söyleyerek, yerlilerin kendilerine rağmen yardıma muhtaç olduğunu belirtiyor.

"Bingo" animasyonundan farklı olarak, "Vahşi Batı'nın Gerçekleri" ile "Çit"te kimliği unutturularak başka bir kimlik dayatılmak istenen çocuklara zorla veya aileleri ikna edilerek el konuluyor.

Tahtadaki tabloda yer alan bilgileri, Öğretmene Not 2'deki bilgileri de kullanarak özetleyin. Özetinizde, “bu iki videoda da, ‘Bingo’ animasyonundan farklı olarak, ailelerin çocuklarına (‘Çit’te fiziksel şiddet kullanılarak, ‘Vahşi Batı’nın Gerçekleri’nde ise aileleri ikna edilerek) el konulduğunu” vurgulayın. Ayrıca yalnızca ‘Çit’te amacın açıklandığını ve bu amacın beyaz ırkın korunması ve diğer yerli halkların (Aborjinler ve Kızılderililer) da “medeniyetten yararlanmasını sağlamak olduğunu” söyleyin. Tüm üç videodaki ortak noktanın ise, ‘farklılık gösteren bir kişiye ya da gruba başka bir kimliğin zorla dayatılarak kendi kimliğinin yok edilmesi olduğu’nu belirtin. Öğrencilere “Tüm videolardaki karakterlerin yaşadığı sürece ne ad verebiliriz?” diye sorun. Sınıfın cevap gelmez ise bu yaşananlara sosyal bilim literatüründe ‘asimilasyon’ dendiğini belirtin.

3. Etkinlik (30 dk.)

Öğrencilere bu iki videoda izledikleri gibi Türkiye’de de farklı kültürlerden gelen ailelerin çocuklarının zorla el konularak asimile edilmeye çalışıldıkları bir olay bilip bilmediklerini sorun. Sınıfın gelen cevaplar arasında 1938 Dersim Harekâtı var ise öğrencilere Dersim olaylarına ilişkin neler bildiklerini sorun ve gelen bilgileri tahtaya yazın. Cevap gelmezse, Öğretmene Not 3’teki bilgilerden yararlanarak Harekât ile ilgili çok kısa bir bilgilendirme yapın.

ÖĞRETMENE NOT 3: Dersim Harekâtı, şimdiki adıyla Tunceli ilinde, Dersim aşiretlerine karşı mutlak devlet hâkimiyetini sağlamak amacıyla devlet eliyle 1938’de düzenlenen harekâttir.

(Detaylı bilgi için bkz. *Dersim 38’i Hatırlamak*, Bülent Bilmez, Gülay Kayacan, Şükrü Aslan, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011.)

Öğrencilere 1938 Dersim Harekâtı’nda el konulan kız çocuklarının hikâyelerini anlatan “İki Tutam Saç – Dersim’in Kayıp Kızları” belgeselinin yönetmeni Nezahat Gündoğan ile Can Dünder’in Canlı Gaste’de yaptığı söyleşiden bir kesit izleyecekleri bilgisini verin. İzledikten sonra yapacağınız etkinlikte gruplara, kendilerinin bir televizyonun yayın kurulu olduklarını varsayacaklarını söyleyin. Ne tür bir televizyon kanalı olacaklarını kendilerinin belirlemelerini isteyin. Yayın kurulu olarak, bu belgeselin kendi televizyonlarında yayınlanıp yayınlanmamasına karar vereceklerini söyleyin. Karar vermek için aşağıdaki soruları tartışmalarını isteyin.

- Belgesel sizde nasıl bir duygu uyandırdı?
- Bu belgeseli yayınlamanın avantajları neler olabilir?
- Bu belgeseli yayınlamanın dezavantajları neler olabilir?

Aşağıdaki tabloyu tahtaya çizerek grupların cevaplarını yazın. Yayınlama/yayınlamama kararları üzerinde kısa bir tartışma yürüterek dersi sonlandırın.

Duygu?	Yayınlamanın avantajları	Yayınlamanın dezavantajları	Karar

ÖĞRETMENE NOT 4: Bu çalışma, öncelikle soyut bir olay, Bingo animasyonu, sonra dünyadan örnekler (Vahşi Batı'nın Gerçekleri ve Çit videoları) ve en son olarak Türkiye örneği (İki Tutam Saç - Dersim'in Kayıp Kızları) üzerine odaklanılacak şekilde tasarlanmıştır. Doğrudan Türkiye örneği tartışıldığında birçok kişi konuya tepkisel yaklaşabilir, kendi kimliğini tehdit altında hissedebilir. Oysa konuyu dünyadan örnekler eşliğinde ele almak, insanların bu tarihsel soruna mesafeli ve eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmalarını sağlamaktadır.

ÖĞRETMENE NOT 5: Bu bölüme ilişkin arka plan bilgisi için Bülent Somay'ın www.secbir.org adresinde bulunan "Ayrıarak Birleştirmek Mümkün müdür?" başlıklı yazısından yararlanabilirsiniz.

ÖĞRETMENE NOT 6: Dersin sonunda Ek 1'de verilen, Yavuz Semerci'nin "Size Bir Dersim Hikâyesi Anlatayım" başlıklı yazısını dağıtarak, öğrencilerden okumalarını isteyip, bir sonraki derste yazı üzerine tartışma yürütebilirsiniz.

MUTLU ÖZTÜRK

Galatasaray Lisesi ile Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü'nü bitirdi. Tarih öğretmeni olarak çeşitli okullarda çalıştı ve halen çalışmaktadır. İnsan Hakları eğitimi, eleştirel düşünme, ders kitapları ve alternatif tarih öğretimi alanlarında çeşitli ulusal ve uluslararası projelerde eğitici eğitimcisi olarak yer aldı. "Ders Kitaplarında İnsan Hakları" projesinin ilk aşamasının koordinatörlerinden, ikinci aşamasının yazar ve danışma kurulu üyelerindedir ve "Toplumsal Tarih" dergisi yayın kurulu üyesidir.

MELİSA ÇAKMAK

Lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde ve yüksek lisans eğitimini aynı üniversitenin Eğitim Bilimleri Programı'nda tamamladı. Bir süre özel sektörde araştırma asistanı olarak çalıştıktan sonra, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nda ve Sabancı Üniversitesi bünyesindeki Eğitim Reformu Girişimi'nde eğitmen, proje uzmanı ve ölçme değerlendirme uzmanı olarak çalıştı. Hisar Okulları'nda akademik destek sorumlusu olarak görev yaptı. Eğitim-Sen 3 nolu şubeye bağlı Kadınlar Sahnesi Tiyatro Ekibi ile KA-DER Eğitim Komisyonu'nun bir üyesi olan Çakmak, Eylül 2012'de İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi ekibine katılmıştır.

Bu ders, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi'nin, Global Dialogue, Açık Toplum Vakfı ve İstanbul Bilgi Üniversitesi desteğiyle yürüttüğü 'Önyargılar, Kalıpyargılar ve Ayrımcılık: Sosyolojik ve Eğitim-sel Perspektifler' Projesi kapsamında geliştirilmiştir.

Bu dersin içeriğinin sorumluluğu tamamen yazara ait olup, Global Dialogue, Açık Toplum Vakfı ve İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin görüşleri şeklinde yansıtılamaz.

Ek 1

“Size Bir Dersim Hikâyesi Anlatayım”

Yıl malum yıl: 1938. Herkesin unutmaya çalıştığı yıl. Hikâyemiz, o günlerde Dersim diye bilinen Tunceli'nin Hozat kazasının bir köyünün 1 kilometre ötesinde biri ağanın konağı diğeri evi ve bir de taş ahırın olduğu mezrada geçer... Hava kurşun gibi ağırdır... Haberler iyi değildir. Ama bir umut vardır bu kazada yaşayanlar için. Çünkü dağa çıkılmamış, askere karşı silah kuşanılmamış. Yani devlet en fazla buralardan sürer bizi demektedirler.

Allah'ın bir günü. Çamur yoldan sabahın köründe, o lanet ayazında dağ taş asker dolar. Erkekler ile kadın ve çocuklar ayrılır. Çavuş kadınlara karşı gayet kibardır. Hatta kendilerine çay yapılmasına izin verirler. Bir süre “bu emirden emin misiniz” sorusunun yanıtı beklenir. Emir doğrudur ve kesindir ve tekrarlanır ve bir daha tekrarlatılmaması için uyarılır komutan. Askerler çaylarını bırakır, çatılmış tüfekler alınır ve tüm kadın ve çocukların konağa girmesi istenir. İstenmez, emredilir. Az önce çay veren kadının yediği dipçik yeteri kadar açıktır. Erkekler zaten yoktur. Ve kendilerinden birkaç saattir haber alınmamaktadır. Konağın şömineli odası 30 bilemediniz 40 kişi alır. Çoluk-çocuk 100'e yakın insan eve zorla sokulur. ... Yaşlı ve bilge kadınlar Hakka yürüme zamanının geldiğinin farkındadır.

Hikâyemizin kahramanı, ağanın oğlu, o sırada anasının kucağında şöminenin dibinde muhtemelen ağlıyordu. Muhtemelen çünkü hikâyenin bu kısmını sadece rüyalarında, o da hep değişik ve anlaşılmaz bir şekilde hatırlamaktadır. Daha sonra yıllar geçtikten sonra anlar ki o rüyada ağlayan kadın kendi anasıdır ve ondan özür dilemektedir. Niye özür dilediğini önce anlamaz. Sonra ben seni koruyamadım sen çocuklarını koru dediğini anlar bir rüyasında... O gün, o lanet gün o odadakiler bilmez ki, kasabanın dibine kadar yürütülen erkekler dere kenarında kurşunlanmıştır. (...) Ve bilmezler ki birkaç dakika içinde onların da sonu bellidir. Önce, tek odalı konağın hepsi ön yüze bakan 3 penceresi dipçiklerle kırıldı. Ve sustular. Sonra sadece mermi sesi vardı. Ve hemen ardından odaya birer ikişer atılan bombalar patladı. (...) Kahramanımıza anasını delip geçen üç kurşun isabet etti. Ama öldürücü değildi. 4-5 saat önce, askerler henüz çay içerken, yaşlı bir kadının uyarmasıyla dağa kaçan 3-5 genç çocuk askerlerin gidişiyile konağa geri gelir. Birisi de hikâyemizin kahramanının abisidir. Katliamdan sadece üç kişi kurtulmuştur. Ağır yaralı kadına bir parça ekmek ve biraz da su bırakılır. Ve ardından dağa çıkılır. Katliamdan kurtulmayı başaranlar ile birlikte dağlarda, mağaralarda hayvanlar gibi saklanarak birkaç hafta geçirilir. Kahramanımız yaralı ve çoğunlukla ağlamaktadır. “Dereye atalım” diyenler çıkar... Çünkü ağlayan çocuk nedeniyle askerler yerlerini tespit edebilir diye korkuyorlardı. Ağabeyi yıllar sonra ona “Mağaranın yakınına askerler geldi. Sesin çıkmasın diye ağzımı kapattım ve az daha seni kendi ellerimde boğuyordum” diyecektir. (...) Derken af ilan edilir. Dağlarda dolaşanlar, artık askere yakalandıkları an kurşuna dizilmeyeceklerini anlamıştır. Ve teslim olurlar. ... Dersim'den Anadolu'ya zorunlu göç başlar. Afyon'a giden kafilenin içinde anaları konakta öldürülmüş, babaları ve dedeleri ise bir dere kenarında kurşuna dizilmiş ağabey-kardeş de vardır: Koç Mustafa Ağa'nın oğlu Hıdır'dan olma, Ge-yik'ten doğma Hayri (12) ve Ahmet (3 yaşında). Uzun süre sonra ilk banyo Afyon Çocuk Esirgeme Ku-

rumu'nda alınır. Sıcak yemek, kıyafetler... Afyon onlara kucak açmıştır. Ve her çocuk gibi onların da bir aile tarafından evlat alınması amaçlanmıştır. Ağabey büyük olduğundan şansı yoktur ama onun vardır. Çünkü çocuksuz aileler geçmiş hatırlamayacak kadar küçük olanları tercih etmektedir.

Deli Çavuş... Adı hep öyle kalmış. Çanakkale Savaşı'nda gösterdiği cesareten bu lakap verilmiş ve hep böyle anılmış. Karı-koca en büyük dertleri çocuk sahibi olamamak. Ve derler ki sonra, "Seni ilk gördüğümüzde sevdik. Kocaman gözlerin, kıvrıkcık simsiyah saçlarınla, yaralı yüzünle paçamıza yapıştığında kararımızı vermiştik. Sen bizim oğlumuz olacaktın..." Fakir bir Anadolu kentinde, sevgi dolu bir ailede geçen 15 yıl. Okutulan, el üstünde tutulan, göz bebekleri gibi bakılan bir genç. Okul çıkışlarında önce babanın semer dükkânına gidiyor. Bir yandan baba işi öğreniliyor bir yandan sanat okulunda meslek sahibi oluyor. Babanın askerlik anılarıyla büyüyor. Asker olmak en büyük arzusu. Deli Çavuş'un oğlu olmak en büyük gurur kaynağı...

Derken, bir gün okul çıkışında, yolunu, zayıf çelimsiz, Türkçesi bozuk birisi keser. Hikâyesini anlatır ve onu gerçek evine götürmeye geldiğini söyler. Karşısındaki genç yıllar önce Afyon Çocuk Yurdu'ndan kaçan ve memleketleri Dersim'e dönen ağabeyidir. Üç gün inanmaz. Gördüğü kâbuslar ile kendisine anlatılanlar arasında paralellik kurar. Hayatta en çok değer verdiği kişiler olan anne ve babasının üvey olma fikrini üç gün sonra taşıyamaz hale gelir. Ve anasına "Ben üvey miyim" diye sorar... "Annem ağlamaya başlayınca gerçeği anladım. Tek kelime etmedi ve sadece ağladı. Ve hemen evden kaçtım. Beni bekleyen ağabeyimin yanına gittim ve ilk trenle Elazığ'a geçtik. Oradan da köye..."

Ancak Türk örf ve âdetlerine göre büyüyen, Sünni olan gencin kafası karışıktır. Her şey kendisine yabancısıdır. Alışmaya çalışır. 6 ay sonra haber gelir. Üvey annesi hastaneye kaldırılmıştır. Ve bir gün Deli Çavuş'u karşısında görür. Üvey babasını. "O gün anlamıştım beni sevgiyle büyüten bir anam ve babam var. Ve her ikisi de sağ..." Ve her şeyi geride bırakır... Ağabeyine tüm mallardaki hakkından vazgeçtiğini söyler. Tüm akrabalarıyla vedalaşır ve Afyon'a bu kez gönüllü döner. Yıllar sonra o günü, oğullarına şöyle anlatır: "Afyon garında üvey annem ve benden çok önce geri dönen babam vardı. Anam tek kelime etmedi. Sarıldı, eve gidene kadar bırakmadı. Ağladı. Sonra bir daha bu konuyu hiç konuşmadık. Ne o sordu ne de ben anlattım..."

Elbette anlamışsınızdır. ... oradan sağ kurtulan üç kişiden biri benim babamdı. Yani bu hikâyedeki kişi... Afyon'da bir sünni Türk olarak yaşamayı seçti, orada annemle evlendi. (...) Her muhafazakâr Türk'te rastlayabileceğiniz Kızılbaş alerjisi annemde de vardı. Ömrünün son zamanlarında takılırdım, "Kızılbaş biriyle neden evlendin" diye... "Ah be oğlum ne bileyim ben bunun kökü Kürt. Öğrendiğim gün evi terk ettim ama, Afyon'dan anası geldi; o benim oğlum, özbeöz Türk dedi, bizi tekrar bir araya getirdi..." Zaten rahmetli annem de, Rus baskısından kaçmış bir Çerkez göçmeniydi. Bunu da annem öldükten sonra araştırmıştım. Rusya'dan Lübnan'a, Trabzon ve ardından Bayburt ve Erzurum'da kök salan bir aile... İşte böyle... Biri Türk diğeri Kürt biri sünni diğeri Alevi olan iki kardeş ancak bu coğrafyadan çıkar... Çerkez gelip, Türkleşenler de bu coğrafyada bulunur. Çerkez'n Türkleşeni ile Kürdün Türkleşeninin evlenip bu vatana hizmet eden çocuklar yetiştirmesi de bu coğrafyadan olur. Zorunlu veya gönüllü asimilasyonun ağası da bu topraklarda yaşanır. Ve kendimi bu ülkeye, bu topraklara ait hissetmekten hiç vazgeçmedim. Tüm acılara, geçmiş hatalara rağmen kendi kimliklerimizi gururla ifade edeceğimiz, etmekten korkmayacağımız tek rejimin demokrasi olduğunu en iyi bilen kuşağız. En azından ben öyleyim...